

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

С К О Р О Т Е Ч А

ГОД. I.

ИЗДАЕ

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЬ.

Неделя, 20. Септемб.

Число 24.

1842.

САМО ЈЕДНА МОЛБА.

од Станка Врза.

Ко најѣнше сребро чиста
У ведрини сјаје луна,
А око ње сјајност пуна
Титрајућих звѣздах блиста,
Ко што блиста срјед камена'
Драги алем од прстена.

Ко што дишу чеда млада,
Када усну добре воље,
Мирно снови кити поље,
Одисајућ сапом хлада,
Само славуј наш побратим
Ноћ прославља пјесмам' златим.

Љепа ј' земља, што с' ју обро
Ти за народ твој голубји,
Рај на земљи раја љубји;
Љепо ј' небо, вјечно добро,
Што нас чува, те о Боже
Љепше никад бит неможе.

Тек једно још твој дрв проси:
Измеђ земље и тог неба
Црне магле ти односи,
Да ће имат (како треба)
К твому небу дух народан
Пут свећ јасан и слободан.

ТРГОВИНА И ЊНА ВРЕДНОСТЬ.

(конацъ изъ бр. 22.)

Воспитаніе и изображеніе упућуе трговца, како ће, кадъ имѣніе и труде свое на трговину обрати, ово величествено званіе са своіомъ корисћу одправляти. Само изображенъ трговацъ достојанъ е онога кредита,

кому се одъ повѣрителя нада. Опъ обраћа сваку струку благодѣянія на узаимну и обшту ползу, па нигдѣ и никада нестыдидсе званія свога, као што смо жалибоже доживили, да нѣки, неимајући доволно честолюбія и науке, презру и најкористније тргованѣ, пакъ за новце, кое імъ е трговина донела, траже спашуке и племства. Ніе намъ се дакле чудити, што кодъ Србаля банкері и трговци и у највећимъ трговштима умалявајоусе! —

Данасъ се иште одъ правога трговца далеко више знанія и учене преправности, него што е у пређашнѣ доба требало. Ако банѣ и то миѣніе стои, да најучении пису свагда и најсретнии, и да путованія по свѣту више насъ изображаваю, него исте школе, то е опетъ толико извѣстно, да е темельно обште изображеніе трговцу исто тако нуждно, као и свима остальимъ редовима, а нарочито у онымъ државама, гдѣ онъ по уставу може при важнымъ дѣлма законодавства и обшти уредба учасникомъ быти. — За све наведене умне потребе нуждне су ваљане реалне школе, гдѣ се филологія класичны езика изванредно, а математика, физика, исторія и географія редовно и основно предае. — Мы оваковы зеведенія немамо, а немамо ни мецената у роду, кои бы, уважавајући науку трговине, одъ свои дарова, кое на юридичне и милитарске науке обраћаю, баремъ малу часть подизаню трговачки школа жертвовали! —

Трговини у правомъ смислу може се учени основъ дати. Къ тому принадлежи: обширна учена рачуница, познанѣ земља и производа, мѣре и новаца, теорія народногъ богатства и политика трговине, права трговине, нѣна дружтва и мѣнице, течай државны и приватны индустриелны папира, страноземны новаца и мѣница у цѣломъ простару, и најпосле и исте механичне форме трговачки послова: како се н. пр. записне књиге (тефтери) просто и двогубо воде. И ово треба учено у редъ ставити, изъ чега се у свако доба главны прегледъ раднѣ безъ великогъ труда и времена поуздано сачинити може; само нетреба претеривати како у спекулаціјама, тако ни у овомъ предмету, и са надувенимъ високоуміемъ доказивати, да се у рачунима премноге књиге и рубрике, пакъ и особите главе изискују. — Овако приправљени кадъ бы трговину водили, могли бы одъ нѣ велику и моралну и материјалну користъ вући!

Г. ПОП ПАВЛЕ КАРАНО-ТВРТКОВИЋ И „СРБСКИИ СПОМЕНИЦИ.“

од Вука Стеф. Караџића.

У Бијограду је 1840. године наштампаана драгоцјена књига „Србскии споменици или старе рисовулѣ, дипломе, повелѣ, и сношенія Босански, Херцеговачки, Далматински, и Дубровачки Кралѣва, Царева, Банова, Кнезова, Войвода и Властелина.“*) На број свега овдје има 180. споменика: најстарији је Кулина бана Босанскога од године 1189., а најновији Ћорџија Ш. Бранковића од године 1689. Првијех 174., који су, готово сви, договори и друга којекавка свједочанства између Дибровачке опѣине (републике) и различнијех поглавица народа

*) Властелина погрјешка је, јер Властелин умнож броју губи ни (као н. п. Србин или Србљин и многа друга овака имена), као што се види и у овимъ споменицима на много мјеста.

нашега, преписао је један човјек, и послао их у Србију Његовоме Сијатељству Господару Јефрему Обреновићу, да би их он о своме трошку наштампао. Онај, по коме је ово послато с мјеста, њекако се разбије, те не отиде, куд је пошао, него рукопис у путу преда другоме, а овај трећему, Г. Попу Павлу Карано-Твртковићу, родом из Босне, који га заиста однесе и преда ономе, коме је послат. Шта је и како је казао Г. Твртковић Господару Јефрему, кад му је рукопис предао, то ја за сад управо не знам; само толико знам, да је Господар Јефрем примио рукопис, као своју ствар (као што је по правди и била његова), и изнајприје га био дао, да се пошаље у Русију и онамо да се штампа. *) Но Г. Д. П. Тирол, који је онда код Господара Јефрема био домаћи учитељ, помисливши, да се при издавању оваке књиге може што добити, врати рукопис натраг, и у пролеће 1839. године изда објављеније, да ће га он у Бијограду штампати на пренумерацију. Господ. Тирол још у почетку препоручи коректуру ове књиге Госп. Димитрију Исачиловићу; а како он онога љета отиде са сином Господара Јефрема у Одес, тако Г. Исачиловић остане прави издаватељ њезин. Но кад Споменици 1840. године изиђу на свијет, а то на њима стоји, да су „собрани трудом Павла Карано-Твртковића!“ Кома је год ова ствар била поле позната, свака се морао томе чудити, а Г. Тирол, ко-

*) За ствар ову и за нашу литературу било би много боље, да је књига ова штампана у Русији, као што је било одређено; јер би онамо дошла у руке човјеку, који посао овај познаје и разумје, и који би, ако ништа више, барем додао јој рјечник од свију њезинијех ријечи, којијех нема у Руском језику. За нас би потребно било поводити из ње и имена од мјеста и људска имена и презимена, и о свему казати, што се више може дознати. Г. Шафарик би данас био најприличнији за тај посао, и вриједно би било, да му ко обрече пристојни дар за тај трудъ.

ји је онда ову ствар ондје најбоље познавао, имао је право не само чудити се него и срдити, особито ако се у Одесу поредъ објављенија свога хвалио, да је он оставио ове споменике у Бијограду да се штампају; и за то прошавше године напише, и у 23. броју С. Н. Листа (1841.) наштампа о томе повелики чланак, у коме покаже цијелу ствар готово онако, као што је била, и Г. Твртковића, што је „изъ Заглавія и само име Г. Тирола“ избацио, а мјесто њега своје („име маловажнога човека и лажљивога Сабирателя“) менуо („да га краси заглавіе овы драгоцѣности“), изружи доста грубо, али правду говорехи, и. п. да је он човјек, „који едва читати и нешто хіероглифически писати уме;“ и, „који ни поятія о оваким драгоцѣностима нема, и који е само кирију заслужио, што иј е изъ Триеста у Београд донео, и Господару Ђфрему у руке предао;“ и тако да је њихов „Псевдосабиратель,“ а „Издатель“ да је он сам (Г. Тирол).

Никола Ивановић Надеждин, један између првијех Рускијех Књижевника, који је лани путовао и по нашијем крајевима, и који је у кратко овдје споменуто историју овијех Споменика слушао, осим другијех различнијех људи, и од самога Г. Тирола, напоменуо је мимогред у Сјеверној пчели (№ 77—78, 1842.), како се Г. Тирол и Г. Твртковић препиру око Споменика, а ни један да нема право присвајати их. Г. Твртковићу се ово учини криво, или управо рећи, срамота, и за то у додатку к Бијоградскијем Новинама (№ 27. 1842.) наштампа „Одговор Господину Надеждину.“ Но какав одговор? Онако основат на истини, као што је и право, по коме присваја Споменике. Он каже, да је читао на Српскијем народнијем пјесмама гдје стоји: „скупио их и на свијет издао Вук Стеф. Караџић,“ и да зна, да је Вук „већу часть пѣсама одъ добры Србаля готовы преписаны добыо, као што е доцнѣ самъ то признао у предговору на друго издание

своє,“ а и он да је „већу часть Диплома одъ доары Србаля преписаны добыю,“ и тако кад је Вук, (који „у првимъ издањима Србски народны пѣсама ніе ни признао, да е одъ други Србаля пѣсне преписане добыо, и опетъ никоме одъ учены непаде на умъ, пѣга, као ово садъ мене присвоителѣмъ туђе ствари назвати, што би се заиста съ већимъ правомъ чинити могло“) могао казати, да је скупио и издао народне пјесме, и он да може казити то за Дипломе или споменике ове; и да се није „надао, да бы могао законъ ученога свѣта тако непостоянь быти, да оно“ њему „одрыче, што другому у пуной мѣри дає,“ и тако да му је Г. Надеждин „предъ свѣтомъ неправду учинио“ и т. д.

Ово је доведе све био предговор, а сад ево правога одговора мога Г. Твртковићу:

1) Није истина, да сам ја „већу часть пѣсама одъ добры Србаля готовы преписаны добыо.“ Сватко може видјети из мога предговора к IV. књизи, на који се позива Г. Твртковић, да међу 479. пјесмама у прве три књиге другога изданија (у Липисци 1823—1824.) нема више до 33., што су ми од другијех преписане дошле, а остале сам све ја писао својом руком.

2) Исто тако није истина, да ја у првијем изданијама нашијех народнијех пѣсама нијесам признао, да сам од кога пѣсме преписане добио: не стоји ли на крају предговора к другој књижици првога изданија (у Бечу 1815.) благодарност моја не само за краљичке пјесме пријатељу моме Максиму Ранковићу, него и за јуначке слијепцу Филипу Вишњићу и Тешану Подруговићу, од којијех сам их преписивао?! Сад читатељи сами нека суде: кадъ Г. Твртковић говори оно, што није истина у ствари, ма, којијех је свједочанство свијету пред очима, колико му се може вјеровати у ономе гдје (он мисли, да) никаква свједочанства нема!

3) Па баш и да сам ја онолико пјесам преписанијех добио одъ другијех људи, колико Г. Твртковић каже, опетъ се његово скупљање Диплома не бы могло испоредити с мојијем скупљањем пјесама; јер су пјесме људи, понајвише пријатељи моји и на моју молбу, мени преписивали и слали, да их, коју од њих не узимама, и коју нађем за вриједну, помијешам са мојијем пјесмама и издам на свијет (то се зна, под својијем именом), као што сам и остале прије издавао. А Споменици они нити су на препоруку и молбу Г. Твртковића скупљени, нити су њему предати или послати да их он изда! Него их је 174. преписао сам од себе човјек, који онда за Г. Твртковића није био ни чуо да је жив на свијету, и послао их Господару Јефрему, као што је већ казано; а и онијех шест на крају јамачно нијесу предати њему (Г. Твртковићу), да их он штампа, него су додати у друштво к онима првима. Сад се тек види, да је Г. Твртковић заиста био наумио, да превари не само читатеље и онога, који је Споменике оне преписао, него и самога Господара Јефрема; јер иначе како би он могао казати у предговору своме (на страни XXII.), да су Дипломе ове њему повјерене, да их је он Господару Јефрему поднијо на дар!!! Но сад је у овоме одговору Г. Надеждину мало спустио, јер не каже, да су њему повјерене, да их он штампа, него да су му предате, да се ондје штампају! Ово је много ближе к истини.

4) Вриједно је овдје споменути, како је Г. Твртковић изнајприје у Бијограду приповиједао (и мени 1839. године дао написано, да ја од себе штапам = дакле огледао и мене да превари!), да је ове дипломе он нашао у Босни, правећи цркву. Од тога је јамачно изишао онај глас (1837) у Францускијем новинама, који се послѣје по свој Европи био развијао, како су калуђери у Црнојгори нашли у земљи сандук с раз-

личнијем старијем рукописима, и продали га у Србију и т. д.

(коначъ слѣдує)

И Н В А Л И Д Ђ

одъ Ж — — — —

(коначъ)

У вече пре него што ће стараць умрети, ослобођено дѣте кодъ њѣга спаваше. Тадъ се и ја ту у соби нађемъ. Срчано уфати ми руку, и рекне: „Господине Капетане! Вы сте тако добри, тако милостиви досадъ спрама мене были, зато се уфамъ, да се, ако вамъ едну тайну, коју, окромъ мене, нико на свѣту не зна, и која ми на срцу лежи, одкриемъ, на мене срдити нећете. Послушайте ме. Ако вама тугу мою изкажемъ, лакше ћу дисати. Ахъ! та и сада већ олакшанѣ осећамъ, еръ самъ животъ овога дѣтета избавио. О Господине! само чујте тайну мою, пакъ ћете се освѣдочити, како срцу моме сладко чувствованѣ, и милу утѣху проузрокує то, што самъ дѣтета овогъ животъ спасио.“ На то узме едну кашику укрѣпителне медицине, и овако почне говорити: „Ја писамъ у Французкой рођенъ. Мое отечество є сь оне стране Карпата. У едномъ селу недалеко одъ Загреба ја самъ мои првы двадесетъ година сређно проживио, ербо самъ доста имућанъ био, а при томъ и люблю имао, коју цѣло село за најлѣпшу држаше. Она є и мене любила; и већ смо ктели предъ олтарь да станемо, и на вѣке да се скопчамо, — кадъ на еданпутъ побѣдоносанъ непријатељ у нашъ предѣлъ дође, насъ побѣди, и тако њѣгови поданици постанемо. Вы знате како непријатељ са побѣђенымъ народомъ поступа. Новаца и войника свагда є прво зактевао. Тако дођу и къ нама њѣгови комисари, пакъ и мени войничку халѣину обуку, и у едну коняничку регименту ме оправе. Са сузнымъ очима самъ се одъ мое любљене Милице опростио. Она се закле мени до смрти вѣрна остати. Ја самъ њѣнымъ рѣчма вѣровао, и сь томъ

се надеждомь одъ нѣ удалю, да, ако ме среѣа постигне, и я после нѣколико година као офицеръ куѣи доѣмъ, нѣна ће ме вѣрность, и искрена любовь усреѣити.“

„Петъ година е прошло, одъ како завичай мой видю писамъ. Регимента, у којой самъ служю, воевала е у Италији и Нѣмачкој. Капетанъ ме збогъ мое храбрости и вѣрности обљуби, и на мою прошню издѣйствиуе, да су ме у другу регименту, која е близу мога села на стану лежала, преместили. Мой новий Обрштеръ даде ми после краткогъ времена дозволѣиѣ на шесть дана куѣи отиѣи, и будуѣи да е у главниѣи станъ путь крозь мое село ишо, то ми заповѣди, вручено писмо найпре, и што скоріе тамо однети, па онда куѣи отиѣи. Точно и вѣрно испунѣиѣе службе — есть една одъ найважнѣиѣи войнички дужностѣи. Зато самъ као по вѣтру летю, мыслеѣи, у колико брже путь свршимъ, у толико ѣу пре мою Милицу видити. У могъ роѣеня селу, крозь кое самъ доста нагло ездю, играху се на улици дѣца у праху, и едно одъ нѣи остане подъ ногома мога коня мртво. Као муња одбѣжимъ далѣ; нико ме не гоню, и тако стигнемъ здравъ читавъ у станъ.“

„Треѣиѣи данъ доѣмъ на одморъ куѣи. Сродници ме съ радостнымъ сузама дочекаю. Милица! О мой Господине, шта е на овомъ свѣту заклетва вѣрности дѣвојкине? Она е после поль године одъ мога одлазка удаласе за другога. — Преко свега тога зажелимъ ю видити, и замолимъ сестру, да ми нѣно ставиште покаже. Бадаваѣешъ ю онде тражити, одговори ова, башъ сада е отишла на гробъ свогъ дѣтета, кога е пре нѣколико дана еданъ одъ ваши коняника погазио.“

„Господине, одъ то доба веѣъ четрдесетъ година прошло е, и свуда самъ смръть тражио; гди су бомбе зупле, гди су танета звиздала — свуда самъ првѣи бѣю: но бадава — умрети немого — вальда зато, да найпре крваву сѣнку дѣтета, која ми е ка-

ко у войны и битки, тако и овде у мојой самоѣи свагда предъ очима бывала, уклонимъ. Я ю сада више невидимъ; она е самномъ помириласе, и дѣте мирно лежи у гробу покрай свое матере, која е такоѣеръ одъ жалости и туге умрла.“

„Мой Господине, я самъ много и премного патю! Та мысао, да самъ, ако и нехотице, дѣте убию, морила ме е непрестанно. Но сада самъ се смирио: на мѣсто умореногъ дѣтета, ослободио самъ ово овде лежеѣе одъ смрти.“

„Господине Капетане, Богъ нека буде съ вами! — Мой отче, моя Милице, и ты малѣи анѣелу — тамо горе у небесномъ царству — опростите ми — ахъ! — я морамъ умрети.“

Стараць умре. — На нѣговъ гробъ дадемъ споменикъ поставити. Кадъ смо крозь Хрватску путовали, посѣтио самъ у селу развалѣиѣи гробъ, у коемъ невѣрна Милица, и до нѣ дѣте лежи.

ОТАЦЪ И ТРИ СИНА.

изъ Лихтвера.

одъ Димит. Поповиѣа.

Некѣи отаць годинама старъ, а имуѣствомъ богатъ наеднако подели цело свое иманѣ меѣу своя три сина. Ево јоштъ едногъ дѣамантскогъ прстена, рекне стараць, и тай ће припасти измеѣу васъ ономе, кои за три месеца најчовечнѣе дело учини.

На то се разиѣу синови. По свршетку треѣегъ месеца скупе се сва троица, и најстарѣи рекне: чуй отаць, некѣи човекъ повери ми свое добро безъ икаквы сведока, шта више и безъ писменогъ могъ припознаства; и я му после то исто на нѣгово зактеванѣ, са найвеѣимъ поштенѣмъ предамъ. Ни е ли то дело похвале достойно? А отаць на то одговори: ты си си не чиню, што е было пристойно, дело е добро и похвално, али ни е благородно.

Среднѣи сынъ рекне, на момъ путу упадне случайно неко дете у текуѣу воду. Я

скочимъ за нѣмъ, и среѣно спасемъ му животъ. Цело село може то посведочити. Ты си синко чинио, рекне стараць, што смо мы као люди чинити дужни.

Наймлађий сынъ настави: кодъ свои оваца тврдо е спавао мой неприѣтель на краю врло велике пропасти; тако нѣговъ животь быо е у мојой руци. Чимъ га тако спаваоу ѣгъ огледамъ, одма га пробудимъ, и повучемъ натрагъ. О драгій сине, повиче стараць са озбильскимъ погледомъ, прстенъ дѣмантскій припада теби, ерь си ты тако реѣи нечувено дело учинио.

ДОМАЊЕ ВѢСТИ.

Родолюбиви принесци на фондъ школскій подъ руководствомъ депутаціе находѣиј се.

У готовомъ новцу 6. вр.

Иованъ Игњатовиѣ, Сенаторъ будимскій, 200 фр. — Год. 1840 Борѣ Крестиѣ, мѣстный Директоръ мохачкій, одъ учителя диштрикта мохачкогъ 170 фр. — Год. 1842 Маріа Аргировиѣ 125 фр.

Высокоученый г. Иованъ Пантелиѣ, Профессоръ у гимназиі карловачкој, постао е директоромъ г. н. с. народны школа у банатској граници.

Изъ Пеште. Последня пошта изъ Карловаца у толико намъ е вѣсти донела, да се народни депутирти сложили нису, и зато е Нь. Величеству нашемъ наймилостивѣемъ Кралоу послано, да Архіепископа наименовати благоизволи. ГГ. Епископи Раячиѣ има 50 вота, Живковиѣ 24, Атанацковиѣ 1. — Докъ наименованіе изъ Беча неприслѣ депутирти су на 14 дана разпуштени.

Изъ Срема. Дана 5 р. Септ. у Вуковару обдржавана е велика скупштина вармеѣ сремске, у којой предузетъ е быо листъ пресвѣтлога г. грофа Янка Драшковиѣа, сл. читаонице загребске предсѣдника, у комъ се листу СС. и РР. пристойно позиваю, да по могућности својой народно књижество утемелити и разплодити не пропусте. Сви СС. и РР. еднотушно примише листъ, тити се е нашо, кои бы се быо тому листу противію. Одкудъ слѣди, да бы ова вармеѣа јошъ и више чинила за нашу народность, и домађий езикъ, кадъ бы се само нашо, кои бы свойски знао стваръ домородну подупирати; и то да бы морала бити особа угледна, свакиѣ ѣе изновѣдити. — Како се гласа, свы шесть вармеѣа одобрило и примило е позиванѣ пресвѣтлога г. грофа Янка Драшковиѣа за утемелѣиѣ и унапредѣиѣ народнога езика и литературе. Ако е тако; народность наша ніе могуѣе да пропадне, будући е

народности духъ езикъ: бранеѣи дакле езикъ, у ед-но бранисе и народность. —

У овой истой скупштини одъ стране послѣдователя источногъ вѣроисповѣданія два посланика изабрана су, да при избираню у Карловцима врховногъ духовногъ пастира цркве источне несаеѣдинѣне царства аустрианскога и одъ стране народа христіанскогъ ове вармеѣе за Митрополита одвѣтую. Енда намъ е желя, да се глава такова ове Митрополие изабере, коя несамо да ѣе вѣшта бити источну цркву издржати; но коя ѣе се постарати и побринути, да и народъ прогледи, да у тупости непропадне и нескана. Нека тражи узрокъ, зашто у Срему сръбскога народа све маиѣ быва, а на мѣсто нѣга неپرестано се Словаци, Нѣмци и Маѣари селе? Пакъ када узрокъ разазна, онда ѣе знати и средства попримити, да сврху постигне. (Илирске Народне Новине.)

Изъ Крапине у Загорю хрватскомъ. Нѣколико родолюбивы дилетанта овде су овота мѣсеца двапутъ представляли театеръ у народномъ езикѣ, првый путъ „Стѣпка Шубиѣа,“ а другій „Лудость и Лудорію.“ — Обзианюѣи ову вѣсть несаможемо пропустити, да неизразимо жалованѣ наше, што и изъ други мѣста, нарочито што изъ Новогсада и Карловаца, стана сръбски муза, подобне гласове несаобштавамо! Како бы заръ у свое доба было, да су родолюбіемъ опоени млади Сръбли и Сръбкинѣ садъ у Карловцима представили н. пр. „Паденіе сръбскога царства на Косову!“ — У Карловцима су се садъ са своју страна одабрани Сръбли скупили, неби ли вредно было оганъ родолюбія, кои іимъ витежке груди разпалюе, каковимъ народнымъ театралнымъ дѣломъ, гдѣ н. пр. слога избавля, а неслога упропашѣуе народъ, јошъ веѣма разбуктити?

„Ганитесе на обѣно

Свачіе добро безъ препасти!“ Гундулиѣ.

Изъ Арада. (кон.) Мужу овомъ свакиѣ човекъ дивити се мора, и моральной и физической нѣговой снаги. Цео данъ говорити, путовати, сваку најманю стваръ прегледати, и притомъ оцетъ у 11 сатій у вече леѣи, а у 5. у јутру на радню устати, свакиѣ ѣе признати, да ніе обычно ни лако дѣло. Заиста неутруѣеный Г. Верховный Надзиратель ревносту спрама общегъ блага, и несравнимъ трудомъ своимъ такоу е любовь поджегао спрама себе кодъ овдашнѣгъ народа, да му се име изъ сердца нѣгова ни гдѣ изгладити неѣе. Онъ е однео са собомъ благословъ шкоске дѣце, и нѣовы родителя, и обеѣанѣ, да ѣе, докъ су живи, Богу се молити, да га Богъ поживи, и благословъ свой на нѣга изліе, да многе године милостивѣишемъ своимъ Цару, отечеству и народу служити може.

Далѣ не само на школе, но и на фондѣ школ-
скій обрѣтїо е свое вниманїе. Потрудїо се провенте
фонда како генералногъ, тако и партикулярногъ об-
новити; позвао е общества наша на помоѣь фонду,
уредїо е да се рѣштанцїе скупе, учинїо да се на
фондѣ обеѣа, и тай чрезъ нове контракте умножи
— . Поболшанѣ стая учительскогъ самѣ е у персони
ГГ. Вармеѣской препоручїо; єдногъ рѣчю све е учи-
лю, што е годѣ знао да се клони на поболшанѣ на-
ши школа — . Одавде видисе, да ѣе се народностъ
и законѣ више и више утемелити; да ѣе обще бла-
го кодѣ школа наши цѣвѣтати подѣ свемилостивымъ
криломъ благоутробївїшегъ нашегъ Цара и Краля,
кои е и у томъ царску свою милостъ на насъ излю,
што намѣ е за народне школе овогъ неутрудимогъ
Надзырателя милостивївїше даровао. —а—

Изъ Загреба. Овде е 12, 13 и 14 по рим-
скомъ т. м. држана шестолѣтна слава, како е За-
гребѣ слободномъ и краљвскомъ вароши — по-
сле потученъ Монгола на гробничкомъ полю — подѣ
Беломъ IV. постао. Даница Илирска у 38 и 39
брою обширно ову светковину описуе, и наводи све-
коликѣ написе, кои су на различитымъ мѣстима и
прозорима разсвѣтлѣни были, измеѣу кои четирѣ за-
служую, да їй и нашимъ читательима саобштимѣ.

I.

Laetans

Candore et jugi concordia
Multa per saecula crevi.
Fueram nutrix alitrixque
Proborum studiorum et consiliorum
Fovebamque sinu labium
Gentemque, nomenque nativum
Avita municipalia jura tenens
Sacrumque quod cum matre pepigi
Foedus pura mente recolens.

C.

II.

Plangentem

Fallacia et discordia nunc vexat
Ferveoque impuris studiis
Labii ignoti gentisque peregrinae
Nec non perperam adsciti
Mihique jure invis nominis
Proh dolor! viscera rodunt
Degeneres patrum filii
Immemores municipalium institutorum
Tollentes per detestabilem perfidiam
Sanctum et inviolabile foedus.
Redite superi prisca tempora moresque.

Z.

III.

(Старымъ кирилскимъ словима)

Крѣпости
плаѣа
не мине.

IV.

(Латинскимъ словима)

Све за народѣ.

Описъ славе отѣ овако завршуе Даница: „Ве-
лика ова и за цѣлый народѣ нашъ важна свечаностъ
изъ памети наше и потомства нашега никада изче-
знути неѣе, него ѣе и становнике осталы градова и
домовине наше подбости, да и они подобне свечано-
сти уведу у успомену безбройны славны чина дѣдова
наши, кои су се или у нїовой околици збыли, или
по коима су они своя права или слобостине ма как-
ве задобыли, што ѣе безъ сумнѣ кѣ развитку про-
свѣћени, народности и патриотизма неизречено много
допринести.“

Изъ мармарошке вармеѣе. У овдаш-
нымъ шумама пре краткогъ времена ухваћено е єд-
но дивїе дѣте, кое е голо тамо амо трчало, и ко-
ренїемъ се ранило. Дѣте е око 13 год. старо, и
осимъ нѣки неуредны звукова, кое часѣ по часѣ
изнушта, ништа говорити незна. Будући пакѣ да
е много своїомъ неупитомимомъ дивљокомъ напада-
ло, затворе га у вармеѣу, и садѣ се явно позиваю
они, чїе е ово несрећно створенїе, да га однесу. Ако
се нитко овогъ дивљачета неприми, то е несрећникъ
можда на вѣчиту тамницу осућенъ. (Р. Т. В.)

Изъ Клаузенбурга Овде е 13 т. м. случїо се
удвой измеѣу двѣ особе одѣ вишегъ реда, кои об-
штїй позорѣ и жалованѣ побуѣуе, будући е несрећ-
не послѣдїце имао. Позивателя, младогъ кавалѣра,
тане противникѣо у прїи згоди; у смртной борби скупи
онѣ свое послѣдїе силѣ и тврдо напрегнотомъ стал-
носѣу и сигурносѣу у чело згоди супарника, мужа у
высокомъ званїю и отца више дѣце, кои е одма
мртавѣ на землю пао, и смѣста издануо. Узрокѣ о-
вогъ несрећногъ удвой различно се приповѣда, и
скончанѣ е съ многимъ нѣжнимъ обзирима, кои не-
допуштаю обстоятельно наводити га. (Р. Т. В.)

Изъ столичнобѣоградске вармеѣе. На
пустари кодѣ Дунавскогъ Пантелїе (Duna-
Pentele) пударѣ убио е о. м. єдногъ човека, кои е
грожѣ крао. Унгарски закони истина недопуштаю
на оне, кои грожѣ и остала воѣа краду, пуцати,
али обычно мыслисе, да е у Унгарской слободно,
особито на оне, кои грожѣ краду, пуцати. Тако
дакле у єдногъ винограду на пустари кодѣ Дунав-
скогъ Пантелїе ноѣу е силою грожѣ покрадено
было. Пударѣ другу ноѣу веѣма е позоранѣ быо,
напуни нушку сачмомъ, и стане крадљивца чекати.

WWW.UNICIB
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Наче разговоръ два непозната човека у винограду. Кады се нима приближи, нагну ови бѣжати. Еданъ среќно утече, на другога опали пударь пушку, да бы га само зауставити и ухватити мого. Кады види, да е истый у виноградъ пао, приближи му се, и у мысли, да е само ранѣнъ, дуго га е псовао, докъ нѣ увидю, да е тай заиста мртавъ, будући му е сачма крозъ главу прошла. Пударь е у вармеѣку тамни-цу баченъ, гди ќе суду предстати. Онай крадльи-ваць, кои е среќно утекао, ухаћенъ е, и такоѣрѣ затворенъ. (Р. Т. В.)

Изъ Печуха. Одъ нѣкогъ времена одавѣ у Мохачъ яко е опасно путовати. Често се пустош-ства и убиства догаѣаю. Подъ предвоѣнѣмъ разла-шеногъ крадльица Милоша, кои е веќъ више пу-тѣй изъ тамнице утицао, изъ нѣколко дезертираца саставиласе е една разбойничка чета, коя цѣлый предѣль ноћнымъ нападанѣмъ, убиянѣмъ итд. узне-мируе, и на жалость, као што е овуда веќъ обы-чно, разбойници са чобанима и остальымъ пастыри-ма у споразумѣнью живе. У последной генеральной конгрегацији Сталшима и Редовима ово се станѣ, явне сигурности ради, представи, на што е заклю-чено: прво да се Высокославный Конзиліумъ одма умоли, како бы за главу арамбаше Милоша цѣну опредѣлю, и заедно овѣ стануюћу уланску реги-менту за ассистенцію вармеѣки войника наредіо. Далѣ заповѣдено е, да се на друму одъ Мохача ова-мо на едно сто хватій свакій шушиякъ и шума, гдѣ бы се разбойници сакрити могли, таки изсѣче, и нареѣно е, да комиссари полиціе съ цѣломъ вар-меѣкомъ оружаномъ силомъ разбойнике даню и но-ѣу гоне; а обштинама е наложено, да свое пастире слабѣду съ нѣкомъ вреќу пасоша (tanvalevél), ина-че подъ великомъ каштигомъ забранюе іймъ се, из-ванъ границе свое обштинѣ цѣи. На овай начинъ на-дежда е, да ќе се опетъ миръ и явна сигурность по-вратити, а разбойници заслуженой каштигу подвр-гнути. (Р. Т. В.)

Изъ Пеште. Кодъ насъ е време врло непо-стояно. Часъ киша, часъ сунце. 17 т. м. предъ вече тако е страшна бура была; да е по винограды бу-радъ и каде съ клюкомъ и съ изцѣфенымъ виномъ поизпревальивала, многе терете, кои су у Будимъ вожени, заедно съ колы и коньи, у дунавъ одиела, у старомъ Будиму до 40 людій и више коня пода-вила, одну куѣу сасвимъ, а двѣ одъ части поруши-ла, на Ракошу у войничкомъ стану многе чадоре

постровальивала, у шуми кодъ Чемера силне грдне растове изъ корена поизвальивала, и многе друге ште-те починила. Наказуя наказа насъ Господь!

ТРГОВАЧКЕ ВѢСТИ.

Изъ Срема. Кодъ насъ рана сваке врети мно-го е обилнѣя, него прошасте године. Вина се нена-дамо доброга, будући да одъ последнѣ кише почп-ню бобе пуцати, и грѣже яко труне.

Изъ Пеште. Цѣна ране на овдашней пиаці 18 т. м. была е слѣдека: еданъ пештанскій меровъ пше-нице 6—8, наполице 5—6, ражи 4½—5, ечма 3½—4, зоби одъ 3—3½ кукуруза 5—5½ фр.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

У главной вароши Баварске Минхену, на ве-лико удивлѣнїе владе и свою лѣкара, число болес-ника на хиляду душа веќе е, него лане; и шта више на 400 веќе, него у време колере, безъ да е ове године каква епидемія царствовала, и безъ да лѣкари какавъ другій важанъ узрокъ дати могу.

У Паризу е докторъ Здило одну одъ најтежѣ операціи среќно окончао, то естъ: оиъ е едномъ вояку цѣлу десну ногу изъ кукова извадіо. Болест-никъ е после мѣсець дана са свимъ оздравіо.

Куѣу у Паризу, у којой е Фіески свое крваво дѣло, кады е на краля Филина, и иѣгову пратню, изъ тако назване паклене машине пуцао, и до три-десетъ людій убио и раніо, извршио, дао е г. Мурѣ сасвимъ разрушити, и на нѣно мѣсто прекрасну па-лату сазидати.

Изъ Лондона пишу: Прорицатели несреѣе одъ данасъ се праведно презиру. Одъ десетъ до десетъ година, одъ дана до дана е прорицалосе, да ќе за цѣло революція у Енглезкой букнути; и што е най-лѣпше, люди су одъ прорицаня живили. Али у-нуди изсмѣваю лудость свои дѣдова, и наслѣдую іи у новомъ облику. Земля, као што е Енглезка, лако и нагло революцію недиже. (Sp.)

С М Ъ С И Ц Е.

Понеа, Неронова любезница, свакій данъ е купаласе у млеку, кое су 500 магарица дале. — Нѣке Римлянке носиле су на себи уресь (Schmuck), кои е цоль миліона талира вредіо. Вителіо — сво-имъ ждеранѣмъ профуѣкао е за 4 мѣсеца 42 ми-ліона талира.

Станѣ Дунава.

17. Септ. 5' 1" 6" — 18. Септ. 0' 9" 0" — 19. Септ. 5' 0" 0" — (надъ 0.)

Листъ овай излази два путъ у седмици, свакогъ Четвртка и Неделѣ, Четврткомъ на по табака съ обра-зомъ ношава, а Недельомъ на читавомъ табаку. — Предлатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полго-дишномъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скорстече, находећой се при учредничеству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) Nro. 349.